

איור: ערן תמנדל

למה מעיל עור סופג מים?

קניתי מעיל עור והמוכרת הזהירה אותי שהוא אינו עמיד במים. אם כך – מדוע כשאני שוחה בבריכה אני לא סופג מים בעצמי? תודה, יהונתן

הם שהוא עשוי עור עגל. ואם יצא לך פעם לפגוש עגל, בטח קלטת שהוא לא דומה למעיל עור כלל ועיקר. בתור התחלה, על עור של עגל יש שערות. ומתחת לשערות יש לו צבע ורוד כזה. ונקודות חן, ויבלות, ועוד כל מיני דברים שאתה מצפה למצוא על עור של חיה. על המעיל שלך אין זכר לדברים האלה. הוא עשוי עור מת ומעובד. קילפו אותו, השרו אותו בחומצה, גירדו אותו, שייפו אותו, שימרו אותו וצב

בעו אותו. והשכבה הקרנית כמעט תמיד מגורדת ומוסרת בשלב מאד מוקדם של עיבוד העור, בדיוק כדי שכל הכימיקלים שהופכים את העור למשהו שתרצה ללבוש יוכלו לחדור לתוכו ולשנות אותו. אם התוצר הסופי עמיד למים זה רק כי כחלק מהעיבוד מרחו עליו איזה חומר שדואג לזה – משומן פשוט, דרך תרסיסי סיליקון מחוכמים ועד לרשתות מיקרוסקופיות עשויות פולימרים מתקדמים שעוצרות את המים הנזלים אך נותנות לאדים ולאוויר לעבור.

זו הסיבה שבכל כך הרבה שפות יש מילה נפרדת לעור של חיה וליריעות המעובדות שמיוצרות ממנו ושנתפרות לפעמים למעילים. אלה שני דברים שונים. הם לא נראים אותו הדבר, הם לא מרגישים אותו הדבר, והם לא מתנהגים באותה צורה כשטובלים אותם בבריכה.

שאלות לבלדד השוחי: askbidad@calcalist.co.il

יהונתן היקר,

תתפלא, אבל גם אתה סופג מים, ממש כמו המעיל. ליתר

דיוק, השכבה החיצונית ביותר של העור שלך סופגת מים. קוראים לה השכבה הקרנית, והיא הגבול הסופי בינינו לבין העולם. אם תביט בה במיקרוסקופ תגלה שהמבנה שלה מזכיר שריון קשקשים, אלא שהקשקשים הם תאים מתים שגידחקו משכבות תחתונות יותר, וביניהם יש שומן. וכשאתה שוחה בבריכה התאים סופגים מים ומתנפחים, אך הודות לרשתות צפופות של חלבון בשם קרטין המצוי בשפע בתאים המתים ולפרודות השומן הדרוסות ביניהם, השכבה הקרנית לא נותנת למים לעבור לשכבות פנימיות יותר.

המחסום המתוחכם הזה לא נועד להגן עליך ממי הבריכה, כמובן. הוא נועד למנוע מהמים שנמצאים בתוכך לברוח החוצה. בלי המעטה החיצוני הזה המים עוברים דרך העור בחופשיות.

אם תיקח צפרדע, למשל, ותניח אותה בשמש, תגלה שהמים מתאדים מתוכה בערך באותו קצב שבו הם מתאדים משולית. ואם תניח צפרדע צמאה בשולית, תגלה שאין לה שום בעיה ללגום לרוויה דרך העור. רק חיות שעברו לגור מחוץ לשולית נאלצו לעשות על עצמן את חליפת ההגנה הזו.

אני מתאר לעצמי שהמעיל שלך לא עשוי מעור צפרדע. רוב הסיכויים

דן אריאלי

מומחה להחלטות חשובות

לאיזו החלטה להתחייב?

פרופסור יקר, מאז שסיימתי את התואר אני מריץ רעיונות לגבי מה שאני רוצה לעשות בחיים. יום אחד אני אוהב את העבודה שלי ולמחרת אני חושב להתפטר ולהקים עסק, או בכלל לחזור ללמוד. איך אדע מה כדאי לעשות? ג"ג

ג"ג היקר,

ראשית, אני מתפעל מזה שאתה שוקל כל כך הרבה רעיונות שונים וקריירות שונות. אני מעולם לא הבנתי איך אנשים שוקלים כל כך מעט אפשרויות לפני שהם בוחרים במסלול שבו ידבקו לשנים ארוכות, לפעמים כל חייהם.

במה שנוגע לבחירת העבודה שלך, הייתי מציע לך לחשוב על שני היבטים: מה יעשה אותך מאושר, שזה לרוב ההיבט היחיד שאנשים חושבים עליו, ואיפה תלמד דברים חשובים. במקומך הייתי מכין רשימת רעיונות ומסלולים, מדרג כל אחד מהם לפי שני המדדים האלה, ואז מחליט מה משניהם חשוב לי יותר – אם ממש עכשיו סיימת את התואר, אולי תעדיף בשלב הזה בחיים עבודות שלומדים בהן. אז בחר מהרשימה את העבודה שהכי תעזור לך להגשים את המטרה, ונסה להתחייב אליה למשך שנה לפחות, בלי הרהורי חרטה.

אל תישאר סתם בעבודה שלך, תוך שאתה חושב כל הזמן איך הכל יכול היה להיות אחרת. זה כמו לצאת עם מישהי וכל הזמן להיכנס לג'יי דיט ולהתעדיך בכל האפשרויות ש"הפסדת". התנהגות כזאת גורעת מההנאה ממערכת היחסים שלך, ומחשבות כמו אלה שתיארת פוגמות בהנאתך מהעבודה שלך, ובמחויבות שלך אליה. כך שבכל מקרה, כשאתה בוחר במסלול, חשוב לדבוק בו.

אה, ואם בסוף תחליף את מסלול הקריירה שלך מן הקצה אל הקצה, בבקשה אל תספר להורים שלך שזה היה בגלל עצה שלי.

מה מושך ברכילות?

נשגבת מבינתי הפופולריות של מדורי רכילות. מה בדיוק המשיכה שלהם? דוד

גם אני לא מבין את זה, אבל כנראה חלק מהעניין הוא תיאום חברתי, הצורך בנושאי שיחה. עוד לא שמעתי אנשים מצטערים שלא נשאר להם זמן לדבר על רכילות וספורט, אבל כשכבר צריך לדבר על משהו, זה מכנה משותף נוח ונפוץ.

פרופ' אריאלי הוא חוקר כלכלה התנהגותית ומחבר רבייהמכר "לא רציונלי ולא במקרה" ו"לא רציונלי אבל לא נורא" שאלות לדן אריאלי: askdan@calcalist.co.il

מתי המדינות יתחברו לרשת?

ומיהו הפוליטיקאי האלמוני שהבין את האינטרנט

כל מי ששיחק פארמוויל במכשיר שיר הסמארטפון שלו, או אפילו בסים סיטי, על גרסאותיו הרבות, יכול להזדהות עם השאלה שמעלה הפוליטיקאי האמריקאי הפופולרי גאוויין ניוסום, כיום סגן מושל מדינת קליפורניה, בעבר ראש העירייה הצעיר ביותר שנבחר בסן פרנסיסקו מאז ראשית המאה ה-20, ועוד יותר בעבר יום מצליח בענף היינות.

שאלתו של ניוסום היא: מדוע באינטרנט אנשים מתקשרים, מגיבים ומשתפים פעולה זה עם זה יותר מאי פעם בעבר, בין אם דרך טוויטר ואינסטגרם או במשחקים – אבל עם הממשלה שלהם הם דווקא מתקשרים פחות ופחות? בספר בשם "CitizenVille" שפרסם לפני כמה שבועות בארצות הברית ניוסום טוען (בעזרת סופרת צללים אמריקאית מבוקשת בשם ליסה דיקי) שעם מעט אומץ מצדן של ממשלות, ובעיקר הודות להכרה שהידע החופשי משנה את חוקי המשחק, אפשר יהיה בקלות לנצל את המדיום המלהיב של הרשת כדי להגשים את מטרתן המקורית של ממשלות: לשפר את החיים, ולהעביר את המעורבות,

כפי שפייסבוק הזמינה מתכנתים ליצור אפליקציות לאחר, כתב ניוסום, כך צריך לעודד אזרחים לשאוב מידע ממשלתי, לחפור בו וליצור אפליקציות שישרתו את הציבור

העזרה ותחושת השייכות שבקהילות האינטרנטיות אל מציאות היומיום. מפת הדרכים של ניוסום למחשוב הדימוקרטיה מבוססת על כמה עקרונות שנישמעים כאילו הגיעו מעמק הסיליקון ולא ממסדרונות הממשל. וזה דבר טוב.

העיקרון הראשון הוא שקיפות מלאה, בלי חוכמות ובלי תירוצים. למעט ענייני ביטחון וצנעת הפרט, כל הנתונים שבידי השלטון צריכים להיות נגישים לאזרחים, בדיוק כפי שהם נגישים לפקידים הבכירים ומקבלי ההחלטות. כל הפרוטוקולים, כל הנתונים – כל ידע שנוצר צריך להיות באינטרנט, בקצות אצבעות הגולשים.

השני הוא עידוד האזרחים לנצל את המידע הזה. כפי שפייסבוק פתחה את הקוד שלה למתכנתים כדי שייצרו אפליקציות – כך צריך לעודד את האזרחים לכתוב מידע, לעבד את הנתונים, וליצור בעצמם אפליקציות שישרתו את הציבור הרחב.

בספר הוא מביא דוגמאות, כמו זו של גולש אמריקאי מאוקלנד שיצר תוכנה שסורקת את דו"חות המשטרה של עירו, ופיתחה אפליקציה שמראה על מפה את אזורי הפשיעה בעיר ואת מידת הסכנה לפי רחובות ושעות. בפילדלפיה יצרו אפליקציה של טיולים בין יצירות אמנות שפתוחות ונגישות לציבור. פה בישראל, לדוגמה, ראשי עיריות ישמחו לחשוף מידע על אמנות חנים. אבל הנכונות לחשוף הכל, גם נתוני פשיעה מפולחים לפי רחובות, היא שתיצור עם הרשויות יחסי אמון שהם יותר ברוח דמוקרטית הרשת. חייהם של כולם ישת-

פרו אם הממשלה תסייע לאזרחים לעקוף אותה ואת שירותיה באמצעות הטכנולוגיה, במקום שהללו יישארו תלויים בה.

ועקרון העל הוא בעצם אימוץ של הממשלות את הטכנולוגיה אל קרבן, באופן מוחלט וברוח שבה הטכנולוגיות נוצרו. לא ניסיון לנהל את הטכנולוגיה; לא לנצל אותה; לא מה שהממשלות מנסות לעשות כיום. הציווי הוא להשתלב בה. זה מה שהממשלות עדיין לא עושות, ומה שאצלנו בישראל כמה פוליטיקאים ניסו לעשות, וכיום הם כבר לא בכנסת. הורגלנו לחשוב על יחסינו עם המדינה כיחסים עם מכונה לממכר משקאות: זה מה שיש, ותפקידנו לשלשל מסים דרך חדר התשלום, תמורתם לקבל שירותים, וכשהמכונה מתקלקלת למחות בקול ולכלל היותר לחכות לבחירות כדי להחליף ספק. בתקווה שהוא יהיה טוב יותר. זהו המנגנון המיושן שעובר מהעולם. למה לדבוק בו בכוח?

ניוסום הוא פוליטיקאי, צעיר מביטיח במפלגה הדמוקרטית. הוא כותב כך והוא נשמע כך, עם נמרצות שלרגעים נשמעת מעושה ואופטימיות מוגזמת. אבל מי שעמד בהצלחה בראש העיר המזוהה ביותר באמריקה עם פתיחות ועם ממשק לרשת, ומי שיישם בעיר הזאת לא מעט מההצעות שהוא מעלה, זכאי לפחות להקשבה. בעיקר כי אנחנו רוצים שהוא יהיה רק ההתחלה.

פרופ' רפאלי הוא ראש המרכז לחקר האינטרנט באוניברסיטת חיפה
sheizaf.rafaeli.net

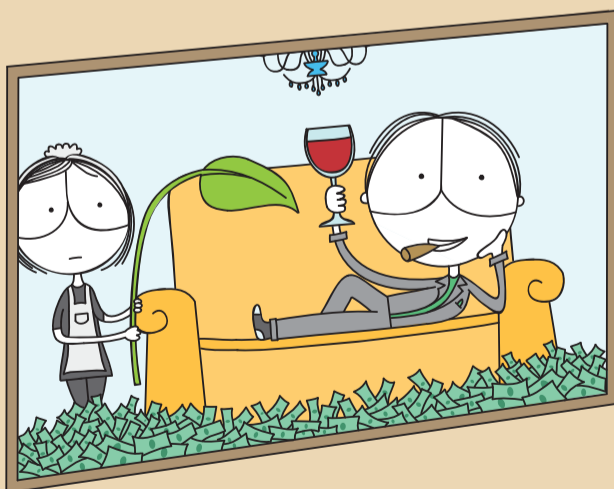
תורת המספרים הסטטיסטיקה של החיים

האם גם אתם חיים בסרט כלכלי?

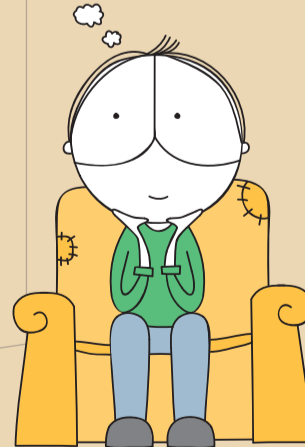
למה רבים מאנשי מעמד הביניים תמכו במשך שנים במדיניות שהיטיבה עם בעלי ההון? למה בני מעמדות נמוכים נוטים להצביע למפלגות שחותכות בשירותים חברתיים? לפי סקר שנערך בארצות הברית לפני המשבר הכלכלי, ייתכן שהסיבה היא שאנשים נוטים לחשוב שמצבם הכלכלי טוב מכפי שהוא באמת.

גל חן

הערכותיהם של אמריקאים בנוגע לגובה היחסי של הכנסתם, לפני המשבר הכלכלי

20% ציפו להצטרף למאיון העליון בימי חייהם

תמונים: salem-news.com

אינפורמיקו: מיכל פדון